

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ

СХВАЛЕНО

Рішення Комісії з питань
удосконалення методології
та звітної документації
(протокол від 31.07.2020 № КПУМ/14-20)

СТАНДАРТНИЙ ЗВІТ З ЯКОСТІ ДЕРЖАВНОГО СТАТИСТИЧНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ "ЗДІЙСНЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І РОЗРОБОК" 2.07.01.01

електронна пошта: О.Tron@ukrstat.gov.ua
телефон: (044) 287-65-49
керівник державного
статистичного спостереження: Тронь О. Я.

Київ – 2020

Зміст

	Стор.
1. Вступ.....	3
2. Компоненти якості державного статистичного спостереження.....	4
2.1. Відповідність	4
2.2. Точність	6
2.3. Своєчасність та пунктуальність	6
2.4. Доступність та зрозумілість	7
2.5. Послідовність та зіставність	8
2.6. Оцінка потреб та очікувань користувачів	8
2.7. Ефективність, витрати та навантаження на респондентів	9
2.8. Конфіденційність, прозорість та захист	9
3. Заключна частина.....	10

1. Вступ

Стандартний звіт з якості державного статистичного спостереження "Здійснення наукових досліджень і розробок" (далі – звіт) підготовлено з метою інформування користувачів стосовно основних критеріїв та індикаторів якості його результатів. Звіт містить загальну інформацію, яка не залежить від результатів за конкретний період державного статистичного спостереження щодо здійснення наукових досліджень і розробок, а визначена чинною методологією, процедурами обробки даних тощо.

Наведені у звіті компоненти якості, такі як відповідність, точність, своєчасність та пунктуальність, доступність та зрозумілість, послідовність та зіставність, відповідають принципам виробництва статистичної інформації, які визначено розділом III Принципів діяльності органів державної статистики, затверджених наказом Держстату від 17.08.2018 № 170.

Метою проведення державного статистичного спостереження "Здійснення наукових досліджень і розробок" (далі – ДСС, спостереження) є формування інформації про витрати на здійснення наукових досліджень і розробок та виконавців, які їх здійснюють, для інформаційного забезпечення статистики національних рахунків і користувачів.

Спостереження запроваджено у 1991 році. У сучасному вигляді ДСС існує з 2016 року, коли було змінено періодичність збору інформації з квартальної на річну та приведено перелік та методологію показників у відповідність до вимог Регламенту Комісії (ЄС) № 995/2012 від 26.10.2012 щодо докладних правил для реалізації Рішення № 1608/2003/ЄС Європейського Парламенту й Ради, що стосуються виробництва й розвитку статистики по науці й технологіях (далі – Регламент ЄС № 995/2012) (http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2012/995/oj).

Також ДСС проводиться з урахуванням рекомендацій, викладених у Керівництві Фраскаті щодо збирання та представлення даних про наукові дослідження та експериментальні розробки (<http://dx.doi.org/10.1787/9789264239012-en>).

Спостереження відповідно до Довідника розділів статистики належить до розділу 2.07 "Наука, технології та інновації" за тематикою статистичного виробництва 2.07.01 "Наука".

Нормативно-правовою основою проведення ДСС є Закон України "Про державну статистику" та план державних статистичних спостережень, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України.

Перелік показників та методи проведення ДСС визначені Методологічними положеннями зі статистики наукових досліджень і розробок (далі – Методологічні положення), затвердженими наказом Державного комітету статистики України від 22.11.2011 № 312 (зі змінами, затвердженими наказами Державної служби статистики України від 18.01.2019 № 20 та від 30.12.2019 № 439) і розміщеними на офіційному вебсайті Держстату (www.ukrstat.gov.ua) в розділі "Методологія та класифікатори"/"Статистична методологія"/"Економічна статистика"/"Наука, технології та інновації".

Джерелом інформації ДСС є дані за формою № 3-наука (річна) "Звіт про

здійснення наукових досліджень і розробок" (далі – форма № 3-наука (річна)), яка розміщена на офіційному вебсайті Держстату в розділі "Для респондентів"/ "Альбом форм державних статистичних спостережень"/"Економічна статистика"/ "Наука та інновації".

Основні статистичні продукти, в яких оприлюднюються дані ДСС, розміщуються на офіційному вебсайті Держстату:

статистичні збірники "Наукова та інноваційна діяльність України", "Статистичний щорічник України" та "Регіони України" – у розділі "Статистична інформація"/"Публікації"/"Економічна статистика"/"Наука, технології та інновації", "Багатогалузева статистична інформація"/"Комплексна статистика" та "Регіональна статистика";

статистична інформація щодо здійснення наукових досліджень і розробок – у розділі "Статистична інформація"/"Економічна статистика"/"Наука, технології та інновації" та "Багатогалузева статистична інформація"/"Регіональна статистика"/ "Економічна статистика"/"Наука".

Крім того, статистична інформація за результатами ДСС на постійній основі надається для заповнення запитальника ЮНЕСКО щодо наукових досліджень та експериментальних розробок.

Інформація за результатами ДСС також поширюється територіальними органами Держстату.

2. Компоненти якості державного статистичного спостереження

2.1. Відповідність

Відповідність – це ступінь, з яким результати державних статистичних спостережень задовольняють поточні та потенційні потреби користувачів.

ДСС було запроваджено для інформаційного забезпечення аналізу наукової діяльності підприємств та організацій, міжнародних зіставлень, а також для потреб статистики національних рахунків у частині розрахунку валового внутрішнього продукту виробничим методом та за категоріями кінцевого використання відповідно до положень міжнародних стандартів Системи національних рахунків ООН 2008 року та Регламенту (ЄС) від 21.05.2013 № 549/2013 Європейського Парламенту і Ради щодо Європейської системи національних та регіональних рахунків у Європейському Союзі.

Показниками ДСС є:

витрати на виконання наукових досліджень і розробок;

кількість працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок;

кількість дослідників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок;

кількість дослідників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок, які мають науковий ступінь;

кількість організацій, які здійснювали наукові дослідження і розробки.

Також у рамках ДСС розраховуються такі відносні показники:

частка дослідників віком до 40 років у загальній кількості дослідників;

частка витрат на виконання наукових досліджень і розробок у ВВП (з використанням даних державного статистичного спостереження "Річні національні рахунки");

кількість працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок, у розрахунку на 1000 осіб зайнятого населення (у віці 15-70 років) та кількість дослідників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок, у розрахунку на 1000 осіб зайнятого населення (у віці 15-70 років) (з використанням даних державного статистичного спостереження "Обстеження робочої сили");

кількість дослідників (в еквіваленті повної зайнятості), у розрахунку на мільйон осіб наявного населення (з використанням даних державного статистичного спостереження "Чисельність та склад населення").

Поширення вищенаведених показників передбачено Регламентом ЄС № 995/2012, а також здійснюється на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 20.12.2017 № 1029 "Деякі питання удосконалення системи моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики", розпоряджень Кабінету Міністрів України від 10.05.2018 № 292-р "Деякі питання реалізації Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року", від 10.07.2019 № 526-р "Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року", від 21.08.2019 № 686-р "Питання збору даних для моніторингу реалізації цілей сталого розвитку".

Одиницею ДСС є місцева одиниця за видом економічної діяльності.

Респондентами ДСС є юридична особа, відокремлений підрозділ юридичної особи.

ДСС охоплює підприємства, які здійснюють наукові дослідження і розробки.

Спостереження проводиться з річною періодичністю. Підсумки формуються за звітний рік (крім показників кількості працівників та кількості дослідників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок, які формуються на кінець звітного року).

При проведенні ДСС використовуються національні класифікатори, а саме: Класифікація інституційних секторів економіки України (KICE), Класифікація видів економічної діяльності (КВЕД), Класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України (КОАТУУ), Класифікація організаційно-правових форм господарювання (КОПФГ).

Формування результатів ДСС здійснюється: за територіальним охопленням – згідно з КОАТУУ по Україні та за регіонами, за секторами діяльності, галузями наук, видами робіт, за категоріями персоналу, рівнем освіти, за віком, статтю, за видами витрат на виконання наукових досліджень і розробок, за джерелами фінансування витрат.

2.2. Точність

Точність – це ступінь наближеності розрахунку до дійсних значень.

Спостереження проводиться шляхом збору даних безпосередньо від респондентів, які залучаються до проведення ДСС.

Сукупність одиниць, яка залучається до проведення ДСС і на яку поширюється подання форми № 3-наука (річна), та перелік респондентів ДСС щорічно формуються на державному рівні.

Генеральна сукупність одиниць ДСС формується на основі Реєстру статистичних одиниць (у частині статистичного реєстру підприємств) та включає одиниці, які є активними станом на 01 листопада поточного року та відповідають критеріям, визначеним Методологічними положеннями.

Критеріями відбору є інституційний сектор економіки відповідно до КІСЕ (сектори S.11 "Нефінансові корпорації" та S.13 "Сектор загального державного управління"), організаційно-правова форма господарювання за КОПФГ (110-193, 230-260, 310, 330, 340, 425, 430, 435, 510-590) та вид економічної діяльності одиниці, а саме розділ 72 "Наукові дослідження та розробки" секції М за КВЕД.

Для забезпечення точності даних, зокрема, застосовується контроль рівня подання звітів респондентами, які залучаються до проведення ДСС, та аналіз причин їх ненадання. Рівень відповідей респондентів становить близько 83%, а основною причиною їх ненадання є припинення або тимчасове призупинення економічної діяльності, тому метод компенсації відсутніх даних не застосовується.

При контролі результатів ДСС здійснюється аналіз даних у часі (динаміка показника за останні 3-5 років), аналіз даних у просторі (по регіонах), аналіз взаємопов'язаних показників, зокрема показника "кількість працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок", сформованого по підприємницькому сектору, з показником "кількість найманих працівників" за видом економічної діяльності "Наукові дослідження та розробки" (код 72 за КВЕД), розрахованим у рамках ДСС "Структурні зміни в економіці України та її регіонів".

2.3. Своєчасність та пунктуальність

Своєчасність – це період часу між подією або явищем, що описують статистичні дані, та публікацією цих статистичних даних.

Пунктуальність – це період часу між фактичною датою публікації даних та плановою датою, яка визначена в офіційному календарі публікацій.

Терміни оприлюднення статистичної інформації за результатами розробки спостереження визначені планом державних статистичних спостережень, який затверджується Кабінетом Міністрів України.

За час існування ДСС усі встановлені терміни оприлюднення даних були дотримані.

Для зручності користувачів на офіційному вебсайті Держстату розміщено Каталог статистичних публікацій, а також Календар оприлюднення інформації, де зазначені відповідні дати оприлюднення статистичних продуктів.

Збір, обробка, аналіз і поширення інформації за результатами спостереження здійснюється у такі терміни:

	Збір даних	Обробка даних	Аналіз даних	Перше оприлюднення статистичної інформації
Форма № 3-наука (річна)	до 28 лютого	березень, I–II декада квітня	III декада квітня – I декада травня	II декада травня (на 134 день після звітного року)

Запити користувачів щодо надання інформації задовольняються у терміни, передбачені вимогами Закону України "Про доступ до публічної інформації".

2.4. Доступність та зрозумілість

Доступність – це характеристика простоти та легкості, з якою користувач може отримати статистичні дані; вона визначається фізичними умовами, за наявності яких користувачі можуть отримати доступ до статистичних даних.

Зрозумілість – це характеристика простоти та легкості розуміння користувачем статистичних даних; вона вимірюється через інформаційне середовище, в якому представлені статистичні дані, що супроводжуються відповідними метаданими.

Основні характеристики ДСС зазначені в метаописах, які розміщуються на офіційному вебсайті Держстату в розділі "Діяльність"/"Статистичні спостереження"/"Метаописи державних статистичних спостережень".

Результати ДСС розміщуються у вільному доступі у форматах (*.doc, *.xls, *.pdf) на офіційному вебсайті Держстату у вигляді офіційної статистичної інформації та надаються користувачам засобами електронного зв'язку на підставі їхніх запитів.

Контакти для отримання додаткової інформації щодо результатів ДСС, відповідного методологічного забезпечення, а також довідок щодо умов розповсюдження його результатів:

адреса: вул. Шота Руставелі, 3, м. Київ, 01601

телефон: (044) 287–65–49

адреса електронної пошти: O.Tron@ukrstat.gov.ua, office@ukrstat.gov.ua.

Контактна інформація для оформлення інформаційного запиту:

телефон: 287–06–72, факс 235–37–39;

електронна пошта: el.zapyt@ukrstat.gov.ua.

2.5. Послідовність та зіставність

Послідовність двох або більше статистичних даних означає, наскільки у державних статистичних спостереженнях, у рамках яких вони вироблялися, використовувались однакові метадані – класифікації, визначення і сукупність, що вивчається, а також гармонізовані методи.

Зіставність – це окремий випадок послідовності, коли статистичні дані відносяться до тих самих об'єктів даних, а ціль їхнього об'єднання – зробити порівняння у часі або за регіонами, або за іншими сферами діяльності.

Спостереження передбачає єдині підходи до системи показників (їхнього змісту, визначень), звітного періоду та періодичності обстеження, географічного охоплення, методів збору та обробки даних, що забезпечує зіставну динаміку показників щодо здійснення наукових досліджень і розробок за значний період часу.

Динаміка показників ДСС щодо кількості працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок, спостерігається з 1991 року, щодо витрат на їх виконання – з 2000 року.

Результати ДСС узгоджуються та аналізуються із взаємопов'язаними показниками державного статистичного спостереження "Структурні зміни в економіці України та її регіонів", зокрема показник "кількість працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок", сформований по підприємницькому сектору, з показником "кількість найманих працівників" за видом економічної діяльності "Наукові дослідження та розробки" (код 72 за КВЕД).

2.6. Оцінка потреб та очікувань користувачів

Користувачами інформації, отриманої за результатами ДСС, є органи державної влади, міжнародні організації, підприємства (організації), фізичні особи.

Задоволення потреб користувачів статистичної інформації оцінюється також за змістом та кількістю запитів і пропозицій.

Держстат провів анкетне опитування користувачів статистичної інформації з метою вивчення рівня задоволення інформаційних потреб користувачів статистичної інформації щодо наукових досліджень і розробок, яка міститься у статистичному збірнику "Наукова та інноваційна діяльність в Україні" та розміщується на офіційному вебсайті Держстату в розділі "Статистична інформація"/"Публікації"/"Наука, технології та інновації", а також оцінки якості зазначеної статистичної інформації.

Основні висновки за результатами анкетного опитування:

55% опитаних зазначили, що статистична інформація з тематики опитування є основною або важливою складовою їхньої діяльності;

83% користувачів отримують необхідну інформацію електронними засобами (електронна пошта, Інтернет), 18% опитаних використовують офіційні друковані видання;

17% опитаних використовують офіційний вебсайт Держстату/ТОД для отримання інформації постійно, 64% – періодично;

91% опитаних, які у своїй діяльності використовували статистичний збірник "Наукова та інноваційна діяльність України", поставили оцінку "Добре" та "Відмінно" переліку показників, уміщених у ньому;

53% опитаних не отримують інформацію з тематики опитування з інших джерел, а користуються лише даними Держстату;

від 23% до 55% користувачів дали оцінку "Відмінно" та "Добре" за всіма критеріями якості даних щодо показників з тематики опитування. При цьому найбільш важливим критерієм якості статистичної інформації користувачі визначили "Доступність та Зрозумілість/Ясність", на другому місці – "Відповідність/Релевантність", на третьому – "Точність/Надійність";

83% опитаних дали позитивну оцінку інформаційній підтримці з тематики опитування.

Більш детальна інформація про результати проведення анкетного опитування наводиться в повідомленні для користувачів, розміщеному на офіційному вебсайті Держстату в розділі "Анкетні опитування".

2.7. Ефективність, витрати та навантаження на респондентів

Держстат здійснює щорічну оцінку звітного навантаження на респондентів згідно з Методикою вимірювання звітного навантаження на респондентів, затвердженою наказом Держстату від 14 травня 2013 року № 149.

У цілому по Україні за 2019 рік значення показника звітного навантаження на респондентів порівняно з 2018 роком за формою № 3-наука (річна) залишилось без змін.

За результатами анкетного опитування середні витрати часу на заповнення форми № 3-наука (річна) становили приблизно 6 годин 35 хвилин та більшості з числа опитаних респондентів за формою № 3-наука (річна) (63%) було нескладно зрозуміти роз'яснення щодо її заповнення та зміст показників, підготувати інформацію та заповнити форму.

Індекс задоволеності респондентів за формою № 3-наука (річна) становив 81% (при середньому значенні цього показника по державних статистичних спостереженнях – 87%).

Для спрощення процедури подання респондентами форми ДСС № 3-наука (річна) з 2014 року передбачено подання електронного звіту. Відсоток звітування в електронному вигляді за цією формою становив 67%.

2.8. Конфіденційність, прозорість та захист

Знеособлення постачальників даних, конфіденційність інформації, яку вони надають, та її використання тільки у статистичних цілях мають бути гарантовані. Органи державної статистики мають поширювати статистичні дані об'єктивно, професійно та прозоро.

Захист конфіденційної статистичної інформації є одним із основних

принципів проведення ДСС.

Забезпечення конфіденційності статистичної інформації ДСС здійснювалось відповідно до вимог законів України "Про державну статистику", "Про інформацію", "Про доступ до публічної інформації" та міжнародних стандартів.

Для забезпечення встановлених національним і міжнародним законодавством гарантій перед респондентами щодо забезпечення конфіденційності статистичної інформації отримана за результатами цього ДСС статистична інформація використовується виключно для статистичних цілей та надається користувачам у зведеному знеособленому вигляді.

При проведенні ДСС перевірка статистичної конфіденційності здійснюється для кожного статистичного показника (крім показника кількості організацій, які здійснювали наукові дослідження і розробки).

Загроза розкриття первинних даних визначається за правилами порогового значення та індивідуального значення одиниці, встановленими Методологічними положеннями, у разі невиконання яких зведені підсумки не оприлюднюються.

Основними методами захисту розкриття первинних даних для агрегованих даних є неоприлюднення вразливого значення (первинне блокування) та блокування значень, за допомогою яких можна розрахувати вразливі значення, що були заблоковані на етапі первинного блокування (вторинне блокування), включаючи блокування значень взаємопов'язаних показників та беручи до уваги їх розрізи й агрегацію.

3. Заключна частина

Основним напрямом подальшого розвитку ДСС є переведення спостереження в Інтегровану систему статистичної інформації (ICSI), керовану метаданими, яка забезпечить автоматизацію та уніфікацію процесів збору, обробки й аналізу статистичної інформації, організацію зберігання та доступу до єдиного сховища даних статистичної інформації.

З метою підвищення ефективності витрат та зменшення навантаження на респондентів планується зі звіту за 2020 рік змінити респондента ДСС на юридичну особу із середньою кількістю працівників 10 осіб і більше.